

SXEDIO.76V

14.10.1931: ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ. ΠΩΣ ΚΟΡΥΦΩΘΗΚΕ Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΤΕΛΕΧΟΥΣ ΤΗΣ Μ.Γ.ΝΙΚΟΛΑΙΔΗ ΑΠΟ ΤΗ ΛΑΡΝΑΚΑ

Οι μήνες Σεπτέμβρης και Οκτώβρης του **1931** ήταν πραγματικά κρίσιμοι μήνες στην πορεία των δυο οργανώσεων των Κυπρίων που δρούσαν παράλληλα, η μια φανερά και η άλλη μυστικά, δηλαδή της Πολιτικής Οργάνωσης και της ΕΡΕΚ.

Σ' αυτή την περίοδο η Πολιτική Οργάνωση έχανε μερικά μερικά από τα δυναμικά της στελέχη ενώ σ' αυτήν καλούνταν να υπηρετήσουν άλλα τα οποία, ωστόσο, απέρριπταν την πρόταση γιατί δεν ήθελαν περαιτέρω ανάμιξη είτε γιατί ήσαν ενταγμένα στη Μυστική Οργάνωση ΕΡΕΚ και δεν το γνώριζαν οι άλλοι.

Ετσι μετά την οριστική παραίτηση του Μητροπολίτη Κερύνειας Μακαρίου Μυριανθέα στις **3** Οκτωβρίου ακολούθησε η παραίτηση του Γραμματέα της Οργάνωσης Αχιλλέα Αμιλιανίδη και μερικών άλλων στελεχών σύμφωνα με την εφημερίδα "Ελευθερία" (**7.10.1931**) οι Μ. Γ. Νικολαΐδη, Λούης Λοΐζου, Π. Ιωάννου, Σωτ. Μαρκίδης, Κ. Κ. Παυλίδης (διευθυντής της εφημερίδας "Φωνή της Κύπρου").

Σε μια νέα σύσκεψη τις επόμενες ημέρες σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα (**14.10.1931**) διορίστηκαν νέα στελέχη με απόφαση να αναδιοργανωθεί η Οργάνωση:

"Κατά την συνεδρίαν του Σαββάτου εξελέγησαν προς πλήρωσιν των εκ παραιτήσεων δημιουργηθέντων κενών εν τω Συμβουλίω της Εθνικής Οργανώσεως τα κάτωθι πρόσωπα: Διά την επαρχίαν Λευκωσίας οι κ.κ. Αντ. Τριανταφυλλίδης, δικηγόρος και Χρ.Ιερωνυμίδης ιατρός, διά την επαρχίαν Λάρνακας, ο κ. Λουκής Πιερίδης διά την επαρχίαν Αμμοχώστου, οι κ.κ. Ν. Σάντης, Ανδρ. Γαβριηλίδης, δικηγόρος και Αντ. Γεωργιάδης ιατρός, διά την επαρχίαν Πάφου ο κ. Χρ.

Κυριακίδης και διά την επαρχίαν Κυρηνείας ο κ. Δ. Καρολίδης, δικηγόρος". Ωστόσο, σύμφωνα με την ίδια εφημερίδα "οι πλείστοι των ανωτέρω κυρίως δεν απεδέχθησαν την εκλογήν των".

Στα παρασκήνια της παραιτήσεως του, αλλά και στις τελευταίες συνεδρίες της Εθνικής Οργανώσεως αναφέρθηκε ο Μ. Γ. Νικολαΐδης που είχε παραστεί στη συνεδρία της 4ης Οκτωβρίου, με επιστολή του στην εφημερίδα "Ελευθερία" που δημοσιεύθηκε στις 17 του ίδιου μήνα, ημέρα που εξερράγη η κρίση των Οκτωβριανών:

"Επειδή εδημοσιεύθησαν εις διαφόρους εφημερίδας λεπτομέρειαι αφορώσαι τα λαβόντα χώραν κατά την συνεδρίαν του Δ. Συμβουλίου της Εθνικής Οργανώσεως της 4ης Οκτωβρίου καθ' ην είχαν αποχωρήση και επειδή κακώς ταύτα εξετέθησαν θεωρώ καθήκον μου να βάλω τα πράγματα εις την αληθή τους θέσιν διά της παρούσης ανακοινώσεως επί της οποίας αναλαμβάνω πλήρη την ευθύνην απέναντι του Κυπριακού κοινού.

Η εν λόγω συνεδρία της 4ης Οκτωβρίου είχαν ορισθή υπό του Σώματος εξ αναβολής της συνεδριάσεως του από της προτεραιίας, αφού εις μάτην, ως γνωστόν είχε καταναλωθή όλος ο χρόνος από της 3ης μ.μ. μέχρι της 9ης της νυκτός και αφού είχαν αποχωρήση αυτής ο Π. Μητροπολίτης Κυρηνείας, έτερα δε μέλη είχαν υποβάλη γραπτώς την παραίτησιν των εμμένοντες εις τας γνωστάς απόψεις των, αίτινες εδικαιολόγουν την τοιαύτην παραίτησιν.

Αι αντιλήψεις μου, τας οποίας ανέπτυξα κατά την εν λόγω συνεδρίαν της 3ης Οκτωβρίου, συνωψίζοντο εις τα εξής:

Α). Το κύρος της Εθνικής Οργανώσεως εκλονίσθη, διότι το 21ον άρθρον του Καταστατικού Χάρτου εδημιούργησεν εξ αρχής τον σάρακα της αποσυνθέσεως και παραλύσεως της διά της καθιερώσεως της βουλευτικής απειθείας προς τας αποφάσεις της, εξ ου η επίσημος πολιτική του τόπου εξέφευγε του κύκλου

της δικαιοδοσίας της Οργανώσεως.

Β). Η λήψις αποφάσεων υπό των βουλευτών εις Σαΐτάν (εν παραβύσιω) έρχεται εις επίμετρον να καθιερώση την υπέρβασιν του εν λόγω περιοριστικού άρθρου διότι ενέργεια, οποία η εν Σαΐττά αποφασισθείσα, δεν απορρέει εκ της βουλευτικής ιδιότητος, αλλ' αφορά την εκτός της Βουλής διεξαγωγήν του αγώνος, η οποία υπάγεται απολύτως εις την δικαιοδοσίαν της Εθνικής Οργανώσεως και όχι του Βουλευτικού Σώματος.

Γ). Το αποφασισθέν εν Σαΐττά μέτρον δεν πρόκειται περί μυστικού, εάν δεν θέλωμεν να κρυπώμεθα πίσω από το δάκτυλον μας θ' αποτύχη ασφαλώς ως τελείως ανεφάρμοστον, ιδία λόγω της ανομοιογενούς συνθέσεως του λαού περιλαμβάνοντος αρμενίους, Τούρκους, Φράγκους οι οποίοι θ' αγοράσωσιν όλα τα κτήματα του Ελλ. πληθυσμού, η δε τοιαύτη αποτυχία θα έχη σοβαρόν αντίκτυπον επί του γοήτρου του αγώνος και του κύρους της ιθυσούσας Αρχής.

Δ). Εν τούτοις επιδοκιμάζω το μέτρον τούτον ως απόφασιν, λαμβανομένην καθ' εαυτήν ως εγκαινιάζουσαν ριζοσπαστικήν εθνικήν πολιτικήν.

Ε). Πάντως όμως δεν πρέπει το μέτρον να είναι μονομερές, αλλά να διαφανή υπό της Εθνικής Οργανώσεως, γραμμή επί της οποίας να εξελιχθή εν συνεχεία η τοιαύτη ριζοσπαστική πολιτική.

Επί του σημείου τούτου ηρώτησα το βουλευτικόν Σώμα να απαντήση υπευθύνως διά του Μητροπολίτου Κιτίου, εάν μεταξύ των μέτρων, τα οποία η οργάνωσις θα εθεώρει αναγκαία ήτο και η παραίτησις των βουλευτών και εάν θα συνεμορφούντο προς τοιαύτην απόφασιν και η απάντησις ήτο αρνητική, ότι δηλαδή το βουλευτικόν σώμα δεν θα εδέχετο να παραιτηθή του βουλευτικού αξιώματος. Κατόπιν εισηγήσεων αφορωσών το βουλευτικόν επίδομα των λιρών εκατόν επί των οποίων θεωρώ καλόν χάριν της φιλοτιμίας αυτών τούτων των βουλευτών να σιγήσω, η ψυχική μου κατάστασις αναλογιζομένου την

οικτρὰν τύχην, εἰς τὴν ὁποίαν μοιραίως εφέρετο ὁ ἀγὼν, ἦτο τοιαύτη, ὥστε σοβαρῶς διελογιζόμεν, εἴαν ὑπὸ τοιούτους ὅρους μοι ἐπετρέπετο νὰ παραμένω εἰς τὴν συνεδρίαν, ὁπότε ὁ Μακαριώτατος προέτεινεν ἀναβολὴν τῆς συνεδρίας διὰ τὴν ἐπαύριον, ὅπως ἐπανεῖλθῃ καὶ ὁ ἅγιος Κυρηναίος καὶ ὅπως καταλήξῃ τὸ Σῶμα, εἰ δυνατόν εἰς ὁμοφώνους ἀποφάσεις. Μὴ γενομένης τῆς τοιαύτης περὶ ἀναβολῆς προτάσεως δεκτῆς, ὁ Μακαριώτατος ἀπεχώρησε τῆς συνεδριάσεως καὶ θεωρῶ καλὸν νὰ παρασιωπήσω τι ἐπηκολούθησε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην.

Αὐτὰ εἶχον λάβει χώραν κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 3ης Ὀκτωβρίου κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξαντλήσας πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς συνδιαλλαγὴν τῶν διεστῶτων καὶ ἐτέρων ἐπ' ὧμων τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου μας ὑπομονῆς ἀνευ ὀρίων παρέμεινα μέχρι τέλους με τὴν ἐλπίδα ὅτι ἠδύναντο ν' ἀλλοιωθῶσι πρὸς τὸ καλῦτερον τὰ πράγματα, εἴαν ἐπεκράτουν, ἐν τῷ μεταξύ σοφώτεραι σκέψεις. Ἀναβληθείσης τῆς συνεδρίας διὰ τὴν ἐπαύριον ὁ Μακαριώτατος ἀναλαβὼν τὴν προεδρίαν αὐτῆς ἐδικαιολόγησε τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἐκ τῆς προηγουμένης συνεδρίας καὶ ἐπρότεινεν ὅπως ἀναδιοργανωθῇ τὸ Σῶμα τῆς Ἐθνικῆς Ὀργανώσεως ἐπὶ νέων βάσεων πληρουμένων καὶ τῶν ἐκ τῶν παραιτήσεων τῶν μελῶν τινῶν.

Ὑπὸ τὸ πνεῦμα αὐτὸ εἶχον ἤδη ἐτοιμὴν γραπτὴν πρότασιν ἔχουσαν ὡς ἐξῆς:" Προτείνω ὅπως ἀναδιοργανωθῇ τὸ Δ. Συμβούλιον τῆς Ἐθν. Ὀργανώσεως ἐπὶ τῇ βάσει ἐκλογῆς ἐκ τοῦ λαοῦ τῶν μελῶν αὐτοῦ, οὕτως ὥστε ν' ἀποβῇ τὸ ἀνώτατον λαϊκὸν ἀντιπροσωπευτικὸν Σῶμα καὶ δυνηθῇ μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου κύρους νὰ διευθύνῃ τὸν ἐθνικὸν Ἀγῶνα καὶ ν' ἀποβῇ ὁ ρυθμιστὴς τῆς ὅλης πολιτικῆς τοῦ τόπου" τὴν ὁποίαν καὶ υπέβαλον, ἀλλ' ἠγέρθησαν μύρια ἐνστάσεις κατ' αὐτῆς ἐκ μέρους τῶν βουλευτῶν ἄλλων οὐχουμένων ὀπισθεν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου (αὐτοῦ τὸν ὁποῖον οἱ ἴδιοι σχεδὸν εἶχον ψηφίσῃ) ὅτι ἀπαιτοῦνται τὰ 3/4 τῶν μελῶν διὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ καταστατικοῦ, ἄλλων ἀποκρουόντων τὴν ἐκ τοῦ

λαού εκλογήν των μελών και άλλων ευρισκόντων, ότι δεν ήτο μεταξύ των θεμάτων της συνεδρίας και προτάσει ενός των βουλευτών απερρίφθη ή παρεμερίσθη η πρότασις. Σημειωτέον ότι παρόντα μέλη απέμειναν μόνον οι κ.κ. Γ. Μαρκίδης, Ν. Νικολαΐδης, Ε. Γεωργαλλίδης, Κλ. Μεσολογγίτης, ο Ηγούμενος Χυσορροϊατίσσης και εγώ, ήτοι **6** μόνον έναντι των **12** βουλευτών, οίτινες ούτως ήσαν οι κύριοι της συνεδριάσεως.

Αφού εγένοντο εν τω μεταξύ δηλώσεις εξων κατεδείχθη το αμελέτητον και επιπόλαιον της ληφθείσης εν Σαΐττιά αποφάσεως τότε διαμαρτυρομένων ημών ανεγνώσθη υπό του Μητροπολίτου Κιτίου έγγραφος πρότασις προς επιψήφισιν διά της οποίας (άκουσον, άκουσον) η Εθνική Οργάνωσις, δηλαδή οι βουλευταί- αυτοί παπάδες και αυτοί τατάδες- ακούσασα τας αποφάσεις των βουλευτών ενέκρινεν αυτάς και ότι συγχαίρει τους βουλευτάς διά την πολιτικήν των.

Απέναντι τοιούτου πραξικοπήματος όμοιον του οποίου δεν γνωρίζω ν' αναφέρεται ούτε εις την ιστορίαν των Ζουρλού, εθεώρησα πρέπον να δηλώσω ότι ήτο καθήκον μου να φύγω και να παραιτηθώ απεχώρησα ακούων όπισθεν μου τινάς φωνάζοντας "να δηλώσετε διατί παραιτείσθε" και στραφείς είπεν "εγελοιοποιήσατε τον ριζοσπαστισμόν" και έφυγα.

Ουδέν ήκουσα φωνάζοντα "εξω, έξω" ως εγράφη, εις μίαν εκ Λεμεσού εφημερίδα. Μετά την αποχώρησιν μου επληροφορήθην θετικώς ότι εις εκ των βουλευτών υπέδειξεν ότι δεν ήτο αξιοπρεπές υπό τοιούτους όρους να επιμένωσι να ψηφισθή υπ' αυτών των ιδίων πρότασις εγκρίσεως της πολιτικής των, όπερ ανεγνώρισαν και οι λοιποί και ούτως απεφασίσθη να αναβληθή η συνεδρίασις δι' οκτώ ημέρας και να σταλώσι προσκλήσεις εις όλα τα μέλη και εις τα παραιτηθέντα.

Λαβών πρόσκλησιν κατόπιν της γνώμης επαϊόντων προσώπων, ότι είχον καθήκον να συνεχίσω εντός της Οργανώσεως την προσπάθειαν μου παρέστην εις την συνεδρίασιν του παρελθόντος Σαββάτου

δηλώσας ότι η μη προσέλευσις ή παραίτησις προσφέρει αρνητικήν υπηρεσίαν εις τον αγώνα και ότι θεωρώ καθήκον μου να προσφέρω εις το μέτρον των δυνάμεων μου θετικήν υπηρεσίαν εις τον τόπον μου προσέρχομαι εις την ελπίδα, ότι θα επικρατήσωσι σοφώτεροι σκέψεις ανάλογοι προς την σοβαρότητα των περιστάσεων.

Αι αποφάσεις εις τας οποίας κατέληξεν η τελευταία αύτη συνεδρία αποτελούσι πλήρη ανεγνώρισιν της ορθότητος των εισηγήσεων ημών αυτών εκείνων, οίτινες προηγουμένως είχον πολεμηθή και οφείλω να ομολογήσω ότι είναι εις πίστιν του Βουλευτικού Σωματος ότι επί τέλους απεδέχθη εισηγήσεις και μέτρα, τα οποία απαλλάξαντα την Εθνικήν Οργάνωσιν των μέχρι σήμερον δεσμών της φέρουσιν αυτήν εις την τροχιάν, αφ' ης κατ' ανάγκην εξέκλινε, διά να δυνηθή εφεξής με στιβαράν χείρα και πλήρες κύρος ν' αναλάβη την διεύθυνσιν του αγώνος επ' αγαθώ του τόπου.

Ο λαός εν τούτοις ας επαγρυπνή μέχρι του τέλους έτοιμος πάντοτε να πατάξη αμειλίκτως πάντοτε που θα ζητήση να προβάλη προσκόμματα εις το υψηλόν, αλλά δυσχερές εργον της Εθνικής Οργανώσεως

Λάρνακι 14.10.1931

Μ.Γ.ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ